

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 650/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], proti uzneseniam Okresného súdu Trnava č. k. 2 PP 77/2022 zo 17. mája 2022 a Krajského súdu v Trnave č. k. 3 Tos 110/2022 z 23. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 50 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 a 2, čl. 40 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v záhlaví označenými uzneseniami všeobecných súdov. Tieto rozhodnutia navrhuje zrušiť a vrátiť vec na opätovné prerokovanie, priznať náhradu výdavkov advokátovi, ktorého žiada ustanoviť pre jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal Okresnému súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) 6. apríla 2022 návrh na svoje podmienené prepustenie z výkonu postupne uložených trestov odňatia slobody (uložených rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 1 T 117/2017 z 8. novembra 2017 vo výmere siedmich rokov a trestným rozkazom Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 1 T 4/2016 z 12. januára 2016 v spojení s uznesením Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 1 T 4/2016 z 24. októbra 2018 vo výmere jedného roka), ktorý bol uznesením č. k. 2 PP 77/2022 zo 17. mája 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) podľa § 66 ods. 1 písm. a), b), ods. 2, 3 Trestného zákona zamietnutý. Sťažovateľom zahlásená a neskôr písomne odôvodnená sťažnosť bola uznesením Krajského súdu

v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Tos 110/2022 z 23. augusta 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“) podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá.

3. Krajský súd v napadnutom uznesení uviedol, že okresný súd dospel k správne mu záveru, že u sťažovateľa bola splnená formálna podmienka vykonania potrebnej časti z výmery postupne uložených trestov, vzhľadom na skôr pozitívne hodnotenie riaditeľa ústavu aj podmienka riadneho správania vo výkone trestu, no nebola splnená podmienka predpokladu, že bude viesť riadny život na slobode. Pri zdôraznení komplexného skúmania tejto podmienky krajský súd poukázal na to, že sťažovateľ bol v minulosti viackrát súdne trestaný, a to viackrát na podmieňačné tresty odňatia slobody, mal teda možnosť preukázať, že i podmieňačné odsúdenie splní u neho očakávaný účel. Dopustil sa však opakovane spáchania skutkov kvalifikovaných ako trestné činy (aj v čase plynutia skúšobnej doby podmieňačného odsúdenia), za ktoré bol odsúdený. Vzhľadom na tieto skutočnosti je podľa krajského súdu náprava sťažovateľa a celkové pozitívne pôsobenie na jeho osobu možné len počas pobytu vo výkone trestu odňatia slobody. Podmieňačným prepustením by nebol naplnený jeden z účelov trestu, a to ochrana spoločnosti pred páchatelmi trestných činov. Krajský súd prihliadol aj na povahu trestnej činnosti (zločin znásilnenia) a v zmysle odpisu registra trestov aj na sklony sťažovateľa k páchaniu trestnej činnosti (4 vykázané odsúdenia). Vo vzťahu k jeho osobe nemožno jednoznačne vyvodit' záver, že bude viesť na slobode riadny život, keďže ide o osobu, ktorá opakovane pácha (dosiaľ páchala) trestnú činnosť. U sťažovateľa vzhľadom na uvedené skutočnosti nie je možné jednoznačne konštatovať, že je vzhľadom na účel trestu a ďalšie okolnosti majúce význam odôvodnený predpoklad, že bude viesť na slobode riadny život a viac sa do rozporu so zákonom nedostane. Zo strany spoločnosti dostal opakovane možnosť preukázať, že miernejší trest na jeho nápravu postačuje. Nestalo sa tak a k páchaniu trestnej činnosti, a to dokonca omnoho závažnejšej, sa vrátil i po podmieňačnom odsúdení, čo nasvedčuje tomu, že toto u neho nemalo z hľadiska resocializácie, a teda i celkového polepšenia, žiadny význam. K posúdeniu otázky prípadnej recidívy krajský súd pri vyslovení miery pravdepodobnosti odkázal na objektívne okolnosti, medzi ktoré zaradil aj doterajšie sklony sťažovateľa k páchaniu trestnej činnosti, ktoré sú vzhľadom na mnohosť záznamov o jeho odsúdeniach a na opätovné páchanie trestnej činnosti jasne preukázané. Napokon krajský súd uviedol, že súdy boli k sťažovateľovi dosiaľ „rozhodne štedré“, keď jeho predchádzajúce 3 odsúdenia boli výlučne výchovného charakteru, a teda „podmieňačné“, avšak tento rozhodne už premárnil svoje šance dokázať spoločnosti, že sa polepšil a že išlo len o náhodné, ojedinelé ľudské zlyhanie, keď posledného trestného činu sa dopustil na svojej bývalej družke, a to hrubým násilným sexuálne neprípustným správaním. Z histórie správania sťažovateľa možno vyvodit' jeho sklony k porušovaniu zákona a páchaniu trestnej činnosti, ktoré prevažujú nad ním prezentovanou ochotou žit' riadny a slušný život, a preto krajský súd konštatoval, že pravidlá normálneho spolužitia je sťažovateľ podľa všetkého schopný rešpektovať zrejme len pod dozorom a vo vynútených podmienkach výkonu trestu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Krajský súd v napadnutom uznesení sťažovateľa nazval „[REDACTED]“, z toho dôvodu celý rozhodovací proces sťažovateľ vníma ako formalistický, chýba v ňom „punc spravodlivosti“.

5. Súdy sa celý čas venujú obdobiu pred výkonom trestu, ako sa vtedy sťažovateľ správal, jeho „bývalému“ správaniu. Hodnotenie ústavu súdy vnímali ako formalistický doplnok, formálny dokument, a nie ako dôkaz potvrdzujúci správanie počas výkonu trestu, t. j. po odsúdení, kde súd

zohľadňoval všetky teraz „znova“ vyčítané veci. Tieto veci boli zohľadnené vo výške trestu a už nemali byť opätovne rozhodované, z ústavnoprávneho hľadiska je to neakceptovateľné. K odmietnutiu žiadosti sťažovateľa nepripojili žiadny dôvod z výkonu trestu „OS“.

6. Sťažovateľ upriamuje pozornosť na uznesenie vlády Slovenskej republiky s názvom „Koncept väznenstva na rok 2022-2030“, prílohu 7, kde je k podmienenému prepusteniu uvedené, že nie je zdravé vytvoriť taký právny stav, ktorý odsúdeného neumožňuje prepustiť len preto, lebo má minulosť alebo sa „*de facto*“ niekedy neosvedčil v podmienke. Naznačuje potrebu osvojiť si názor Ústavného súdu Českej republiky podľa nálezu č. k. II. ÚS 482/18 z 28. novembra 2018.

7. Súd sa *ex offio* nezaoberali alternatívami vymedzenými v trestných kódexoch a ich nasadením, trestné kódexy brali úplne izolovane. Súd vopred nariadil „HP“ s vedomím, že sťažovateľa nepustí a bude obchádzať všetky zákonom vymedzené alternatívy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní ústavný súd potom preskúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. Ústavná sťažnosť obsahuje formálne nedostatky, chýba všeobecná náležitosť (plnomocenstvo na zastupovanie advokátom) a osobitná náležitosť návrhu na začatie konania (konkrétne skutkové a právne dôvody).

10. Ústavný súd na tomto mieste uvádza, že sťažovateľ v petite svojej sťažnosti označil základné práva a slobody zaručené ústavou a listinou, avšak v odôvodnení ústavnej sťažnosti označené základné práva a slobody podľa čl. 36 ods. 2 listiny a čl. 46 ods. 2 ústavy neindividualizuje vo väzbe na konkrétne sťažnostné námietky. Základné právo garantované prostredníctvom označeného článku ústavy a listiny sa *ratione materiae* vzťahuje špecificky na správne súdnictvo. V prípade sťažovateľa sa nerozhodovalo v rámci správneho súdnictva, čo akúkoľvek možnosť vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 36. ods. 2 listiny a čl. 46 ods. 2 ústavy v danom prípade *prima facie* vylučuje. V tejto časti je ústavná sťažnosť neopodstatnenou, čo bolo dôvodom na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

11. Napriek absencii právneho zastúpenia sťažovateľa a prítomnosti viacerých nedostatkov niektorých zákonom ustanovených náležitostí ústavnej sťažnosti (právne a skutkové dôvody) ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na doplnenie jeho podania. Vyhodnotil ho za obsahovo natoľko zrozumiteľné, že umožňuje realizovať ústavný prieskum a ani prípadné doplnenie sťažnosti by nemohlo privodiť iné rozhodnutie o nej.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu:

12. Vo vzťahu k sťažovateľom napadnutému uzneseniu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa uvedeného článku ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom

ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnicstvo a ústavný súd až subsidiárne.

13. Ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Koncepcia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

14. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

15. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu delby moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

16. Sťažovateľ podal proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažnosť podľa Trestného poriadku, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením. Sťažovateľ teda využil možnosť podania riadneho opravného prostriedku proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, o ktorej bolo krajským súdom aj rozhodnuté.

17. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie označených práv napadnutým uznesením okresného súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (bod 1 výroku tohto uznesenia).

III.2. K namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením krajského súdu:

18. Z obsahu sťažnostných námietok vyplýva, že sťažovateľ ústavnou sťažnosťou vyčíta súdu všeobecne formalizmus, hodnotenie dôkazov, opakované zohľadnenie jeho správania pred výkonom trestu, nezaobranie sa nasadením alternatív.

19. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že jeho úlohou nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľ nepredložil svoje námietky (uvedené v bodoch 5, 6 a 7) vo svojom opravnom prostriedku proti napadnutému uzneseniu okresného súdu, teda v písomnom odôvodnení jeho sťažnosti zhlásenej na verejnom zasadnutí zo 17. mája 2022. Materiálne teda nemožno hovoriť o využití tohto právneho prostriedku na ochranu základných práv sťažovateľa. Hoci tieto námietky obsahujú ústavnoprávne relevantné argumenty na spochybnenie nosného záveru krajského súdu o nesplnení druhej materiálnej podmienky podľa § 66 ods. 1 Trestného poriadku, ústavný súd sa nimi nemôže zaoberať z dôvodu ich nevyužitia sťažovateľom pred všeobecnými súdmi. Krajský súd teda nemal možnosť zaujať k ich odôvodnenosti stanovisko. Sťažovateľ neuviedol žiadny dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý mu nebolo umožnené použiť tieto argumenty v jeho písomnom odôvodnení sťažnosti proti napadnutému uzneseniu okresného súdu.

20. Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vylučuje, aby si sťažovateľ vybral spôsob ochrany svojho základného práva a orgán verejnej moci, pred ktorým ho uplatní (II. ÚS 147/02), teda aby si „odkladal“ argumenty a využil ich až v konaní pred ústavným súdom. Naopak, sťažovateľ nemá na výber, ktorý z ústavne existujúcich systémov ochrany využije, ale je povinný postupovať od ochrany poskytovanej orgánmi verejnej moci (osobitne všeobecnými súdmi) k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd.

21. V tejto časti je z uvedených dôvodov ústavná sťažnosť sťažovateľa neprípustná podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 55 písm. d) a § 132 ods. 2 a 3 zákona o ústavnom súde pre nevyčerpanie zákonom priznaných prostriedkov na ochranu jeho základných práv a slobôd.

22. Sťažovateľom uvedené skutkové a právne dôvody, ktoré posúdil ústavný súd ako neprípustné, boli vztiahnuté na namietané porušenie základného práva podľa čl. 40 ods. 5 listiny a čl. 50 ods. 5 ústavy. Len na doplnenie ústavný súd uvádza, že ani odkaz na nález Ústavného súdu Českej republiky nemôže slúžiť ako náhrada nedostatku vlastnej argumentácie sťažovateľa. Napriek inšpiratívnemu obsahu tohto nálezu v ňom podľa názoru ústavného súdu nie sú predstreté úvahy dostatočne odôvodňujúce záver o porušení čl. 40 ods. 5 listiny. Podmienečné prepustenie totiž nemá súvis so začatím trestného stíhania ani so sprísnením uloženého trestu. Z dotknutého článku listiny vyplýva zákaz trestného stíhania za čin, pre ktorý bol niekto už právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Jednoduchý odkaz na tento článok podľa názoru ústavného súdu nepostačuje pre vyvodenie záveru, že ústavný poriadok zakazuje aj zohľadnenie trestnej minulosti (ako výlučného kritéria) pri úvahe, či odsúdeného prepustiť z výkonu trestu skôr, ako vykoná spravodlivo uložený trest. Aj samotný Ústavný súd Českej republiky viackrát uviedol, že neprepustenie odsúdeného z výkonu trestu nie je možné považovať za trest a prihliadnutie na odsúdenie nie je porušením zákazu opätovného trestného stíhania za čin, pre ktorý bola osoba právoplatne odsúdená (III. ÚS 2985/18). Zohľadnenie trestnej minulosti podľa tejto línie judikatúry nepredstavuje porušenie pravidla *ne bis in idem*, naopak, tieto skutočnosti sú kľúčové pre odpovedanie na otázku, či možno od odsúdeného očakávať, že povedie riadny život (IV. ÚS 2253/2014), a preto by v tejto časti bol v prípade meritórneho posudzovania sťažnosti pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi obsahom označeného práva a napadnutým rozhodnutím splnený dôvod na odmietnutie sťažnosti pre zjavnú neopodstatnenosť.

23. Pokiaľ ide o námietku uvedenú v bode 4, túto z povahy veci sťažovateľ nemohol uplatniť pred samotným vydaním napadnutého uznesenia krajského súdu a pred oboznámením sa s jeho odôvodnením, a preto sa na ňu nevzťahujú už uvedené úvahy o neprípustnosti a jej dôvodnosť je možné vecne preskúmať ešte z pohľadu označeného základného práva na súdnu ochranu.

24. K vyjadrenej pochybnosti o spravodlivosti rozhodovacieho procesu vzhľadom na uvedenie mena „[REDAKOVANÉ]“ v odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd uvádza, že tento nedostatok rozhodnutia považuje za odstrániteľný postupom podľa § 174 a nasl. Trestného poriadku v spojení s § 180 Trestného poriadku. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti neuviedol, či upozornil krajský súd na tento nedostatok vykazujúci znaky zjavnej nesprávnosti, ktorú je možné opraviť. Spravodlivosť rozhodovacieho procesu v dôsledku nesprávneho uvedenia mena sťažovateľa v odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu nie je podľa názoru ústavného súdu narušená a stupeň formalizmu nedosahuje ústavne neprípustnú intenzitu zakladajúcu porušenie základného práva na súdnu ochranu.

25. Ústavný súd nezistil v napadnutom uznesení krajského súdu, ktoré posudzoval v spojitosti s napadnutým uznesením okresného súdu, prvky prílišného formalizmu. Argumentácia sťažovateľa je stručná, dôvody v nej uvedené jej nedávajú vyhladku na úspech sťažovateľa v prípade prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, nie je vecne opodstatnená. Z týchto dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť aj v zostávajúcej časti vo vzťahu k namietanému porušeniu práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu odmieta podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom:

26. Ústavný súd môže podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a ústavný súd žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu